

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพปัญหาการและแนวทางแก้ปัญหาคารปฏิบัติงาน
ธุรการ ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งสรุปผล อภิปรายผล และ
ข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ
 - 6.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาคารปฏิบัติงานธุรการในโรงเรียน
มัธยมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา
ฝ่ายธุรการและหัวหน้างานธุรการ
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัญหาการปฏิบัติงานธุรการใน โรงเรียนมัธยมศึกษาใน
จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายธุรการและ
หัวหน้างานธุรการ
3. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานธุรการใน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ที่มี
ขนาดแตกต่างกัน

สมมติฐานของการวิจัย

1. โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์มีปัญหาการปฏิบัติงาน
ด้านธุรการอยู่ในระดับมาก

2. ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานธุรการมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานด้านธุรการแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายธุรการและหัวหน้างานธุรการ โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2546 จากโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 68 โรงเรียน เป็นผู้บริหารจำนวน 68 คน ผู้ช่วยฝ่ายธุรการ จำนวน 68 คน และหัวหน้างานธุรการ จำนวน 68 คน รวมทั้งสิ้น 204 คน สำหรับผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายธุรการและหัวหน้างานธุรการ ใช้ประชากร รวมกลุ่มตัวอย่างจำนวน 204 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขึ้น โดยได้รับคำปรึกษาจากอาจารย์ผู้ควบคุมและผู้เชี่ยวชาญในการให้คำแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นการหาความเที่ยงตรงแบบ Face Validity แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายธุรการและหัวหน้างานธุรการ ที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนสาธิตราชภัฏวิทยา อำเภอชุมพลวง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยทดสอบด้วย t -test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 หรือ มีค่า 1.75 ขึ้นไป ผลปรากฏว่าแบบสอบถามจำนวน 48 ข้อ ผ่านเกณฑ์ทั้งหมดและเมื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับปรากฏว่ามีค่าความเชื่อมั่น 0.8944

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ได้ลงนามหนังสือนำส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนในสังกัดทุกโรงเรียน โดยผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปจำนวน 204 ฉบับ และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทางไปรษณีย์และนัดหมายเก็บรวบรวมด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 189 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.64

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่เก็บได้ไปวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Sciences) และใช้สถิติวิเคราะห์ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยหารแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 การวิเคราะห์สภาพปัญหาการปฏิบัติงานและแนวทางแก้ปัญหาการปฏิบัติงาน ชุมการตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายธุรการและหัวหน้างานธุรการ ทั้งโดยภาพรวมและเป็นรายด้าน วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จัดอันดับความคิดเห็น

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการปฏิบัติงาน ชุมการ ตามเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายธุรการและหัวหน้างานธุรการ ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างในรายด้านจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe' Test for All Possible Comparison) กำหนดค่าสถิติที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยการแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ (Percentage)

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัญหาการปฏิบัติงานและแนวทางแก้ปัญหาการปฏิบัติงาน ชุมการ ตามเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการปฏิบัติงาน ชุมการ ตามเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 7 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าสุดท้าย คือ การประเมินผลงานทางธุรการ การวางแผนงานด้านธุรการ การบริหารงานธุรการ การบริหารงานพัสดุ การบริหารงานสารบรรณ การบริหารการเงินและการบัญชี การบริหารงานทะเบียนและสถิติ เมื่อพิจารณาตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏผลดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมมีปัญหาการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง 7 ด้าน และเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุดคือ การประเมินผลงานทางธุรการ การวางแผนงานด้านธุรการ การบริหารงานพัสดุ การบริหาร

งานสารบรรณ การบริหารงานธุรการ การบริหารการเงินและการบัญชี การบริหารงานทะเบียน และสถิติ ตามลำดับ

1.2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายธุรการ โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมมีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง 7 ด้าน และเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำคือ การประเมินผลงานทางธุรการ การวางแผนงานด้านธุรการ การบริหารงานธุรการ การบริหารงานพัสดุ การบริหารงานสารบรรณ การบริหารการเงินและการบัญชี การบริหารงานทะเบียนและสถิติ ตามลำดับ

1.3 ผลการวิเคราะห์ความชัดเจนของหัวหน้างานธุรการ โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมมีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย 1 ด้าน และมีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง 6 ด้าน และเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุดคือ การวางแผนงานด้านธุรการ การประเมินผลงานทางธุรการ การบริหารงานธุรการ การบริหารงานพัสดุ การบริหารงานสารบรรณ การบริหารงานทะเบียนและสถิติ การบริหารการเงินและการบัญชี ตามลำดับ

2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาคารปฏิบัติงานธุรการของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายธุรการ และหัวหน้างานธุรการ โดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเช่นเดียวกัน และมีบางประเด็นของแต่ละด้านที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน คือ

2.1 ความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายธุรการและหัวหน้างานธุรการ โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อเปรียบเทียบสภาพปัญหาการปฏิบัติงานธุรการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ทะเบียนประวัติครูและลูกจ้างประจำไม่เป็นปัจจุบัน

2.2 ความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายธุรการและหัวหน้างานธุรการ โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อเปรียบเทียบสภาพปัญหาการปฏิบัติงานธุรการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการวางแผนงานธุรการ งานธุรการในโรงเรียนมีปริมาณมากกว่าจำนวนคนที่รับผิดชอบแต่ละงานทำให้ทำงานได้ไม่ทันกำหนดเวลา

3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับสภาพปัญหาการปฏิบัติงานธุรการตามเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ มีดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ ภาวะเบียบมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทำให้ครูไม่เข้าใจระเบียบวิธีการปฏิบัติทำให้มีปัญหาทางด้านธุรการ คณะครูอาจารย์ในโรงเรียนมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอในการทำงานด้านสารบรรณ การแบ่งงานในหน่วยงานไม่มีความชัดเจน ไม่ควรประเมินคุณภาพการทำงานจากเอกสารที่สร้างขึ้น ผู้บริหารมาเกี่ยวข้องเกี่ยวกับงานด้านการเงินมากเกินไป

3.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่พบในการปฏิบัติงานธุรการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของงานธุรการและแนวทางปฏิบัติที่มีความชัดเจน พื้นฐานของครู - อาจารย์และบุคคลที่เกี่ยวข้องมีผลต่อการดำเนินงานด้านธุรการ การจัดเก็บข้อมูลที่เป็นเอกสารให้เป็นระบบและเป็นปัจจุบัน อาคารสถานที่ , เอกสาร สื่อต่างๆของโรงเรียนที่ห่างไกลยังไม่มีความพร้อมบุคลากรมีน้อยต้องทำหลายหน้าที่ ครูมีการสอนประจำและงานที่เป็นงานหน้าที่พิเศษมีมาก เบื้องหน้าการจัดการจัดทำเอกสารขาดงบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินงาน

3.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางและวิธีการแก้ปัญหาจากการปฏิบัติงานด้านธุรการ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านธุรการเพื่อให้ทราบแนวทางและวิธีปฏิบัติที่ตรงกัน และทุกคนในสถานศึกษาควรให้ความร่วมมือและมีความตระหนัก ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนอย่างค้ำมือเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ ในการทำงาน ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้แล้วค้ำมือการตามแผน ศึกษาดูงานเพื่อเปรียบเทียบและพัฒนากระบวนการทำงานด้านธุรการ จัดสรรงบประมาณให้มีความเพียงพอเพื่อการปฏิบัติงานที่สะดวกและง่ายยิ่งขึ้น

3.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพปัญหาด้านอื่นๆ ที่พบจากการปฏิบัติงานธุรการ ที่พบในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ การมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินงานธุรการ โดยตรงไม่ได้ตั้งนำครู - อาจารย์มาปฏิบัติงานด้านธุรการ และ งานพัสดุและการเงิน น่าจะเป็นหน่วยงานอิสระมาจัดทำภายในโรงเรียน ผู้บริหารต้องมีความรู้ในงานธุรการเป็นแห่งดีจึงจะสามารถบริหารงานธุรการได้ดี การย้ายของบุคลากรทำให้การดำเนินงานติดขัด โดยเฉพาะผู้บริหาร

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการปฏิบัติงานธุรการ ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ มีประเด็นที่น่าสนใจสมควรนำมา อภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการวิจัยสภาพปัญหาและแนวทางการปฏิบัติงานธุรการ ตาม เกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายธุรการและ หัวหน้างานธุรการ ทั้งโดยรวมและรายด้าน พบว่า มีปัญหาในการดำเนินงานอยู่ในระดับ ปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สวมศักดิ์ ชาตสูงเนิน (2534 : 107 - 108) ที่พบว่า ปัญหาการบริหารงานธุรการ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 11 ของ โรงเรียนขนาดกลาง โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรภกร จันทะสาร (2539 : 111 - 112) ที่พบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 9 โดยภาพรวมมีปัญหาการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน จากข้อค้นพบดังกล่าวอาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายธุรการและหัวหน้า งานธุรการ รับนโยบายการดำเนินงานจากต้นสังกัด ประกอบกับกรมสามัญศึกษา ได้กำหนดกรอบ การปฏิบัติงานที่ชัดเจน ทำให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานตามแนวทางเป็นขั้นตอน และได้มองเห็น ความสำคัญของการบริหารแนวใหม่ ประกอบกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของ กรมสามัญศึกษา สอดคล้องกับนโยบายที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ที่ว่าปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้การจัดการศึกษามีอิสระและเสรีมากขึ้น เปลี่ยนการตัดสินใจจากกรมใน ส่วนกลางเป็นการตัดสินใจในพื้นที่ทุกส่วนของสังคม นอกจากนี้ กรมสามัญศึกษา (2539 : 21) ก็เห็นว่า การปฏิบัติงานธุรการเป็นกระบวนการที่สร้างความมั่นใจ และงานบริการที่สนับสนุนการจัดการศึกษา โดยกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานธุรการตาม มาตรฐานของสถานศึกษาไว้ 7 ด้าน คือ การวางแผนงานด้านธุรการ การบริหารงานธุรการ การบริหารงาน สารบรรณ การบริหารการเงินและการบัญชี การบริหารงานพัสดุ การบริหารงาน ทะเบียนและสถิติ การประเมินผลงานทางธุรการ นอกจากนี้กรมสามัญศึกษา (2540 : 4) ได้ กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศภายในปี พ.ศ. 2550 มุ่งให้ได้รับการยอมรับทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการที่จะมีระบบการบริหารที่คล่องตัวรวดเร็ว และ ทันสมัย ด้านความเสมอภาคทางการศึกษาที่สามารถจัดการศึกษาต่อเนื่อง 12 ปี ให้กับเยาวชนที่ ด้อยโอกาสได้ตามเป้าหมาย และด้านคุณภาพการศึกษาที่มีโรงเรียนได้คุณภาพมาตรฐานตามที่ กำหนด

สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยของสภาพปัญหาการปฏิบัติงานและแนวทางแก้ปัญหางาน
 ธุรการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ สูงกว่าด้านอื่นๆ คือ ด้านการประเมินผลงานธุรการ
 โดยเฉพาะในประเด็นขาดการวางแผนเกี่ยวกับการประเมินผลงานธุรการ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก
 ปัญหาการปฏิบัติงานธุรการ ทั้ง 7 ด้าน การประเมินผลเป็นการวัดและประเมินผลการทำงานเพียง
 เดี่ยวมากำหนดมาตรการในการวางแผนปีการศึกษาต่อไป จึงทำให้ผลการดำเนินงานด้านนี้ขาด
 ความชัดเจน และมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ด้านอื่นๆ ประกอบกับ หน่วยงานต้นสังกัดยังไม่จัดส่งตัวอัตร
 เครื่องมือในการวัดและประเมินผลเพื่อเป็นแนวทางให้โรงเรียนดำเนินการ ซึ่งกรมสามัญศึกษา
 (2540 : 7) เสนอว่า ในระบบการปฏิบัติงาน ตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการปฏิบัติงาน
 สถานศึกษาจะดำเนินการตรวจสอบและทบทวนการดำเนินงานของตนเองทั้งระบบว่า การปฏิบัติ
 งานธุรการ ในรอบหนึ่งปีตามมาตรฐานการศึกษาและธรรมเนียมสถานศึกษา มีความก้าวหน้าหรือ
 มีความสำเร็จเพียงใด เพื่อจะได้ปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาในการวางแผนการปฏิบัติงานในปีต่อไป
 ให้เป็นไปตามมาตรฐานอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังมีเขตพื้นที่การศึกษาและกระทรวง
 ทำหน้าที่ตรวจสอบ ทบทวนติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานธุรการของสถานศึกษาด้วย
 โดยเขตพื้นที่การศึกษาจะทำหน้าที่ตรวจสอบและทบทวน การปฏิบัติงานของสถานศึกษาเพื่อ
 ส่งเสริม สนับสนุนและปรับปรุงคุณภาพการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้
 ส่วนกระทรวงจะทำการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานธุรการ โดยรวม
 ของประเทศ จากการตรวจสอบดังกล่าวจะทำให้การประเมินผลมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น ทำให้
 สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง แต่ในปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการ
 (2541 : 44 - 45) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การประเมินผลงานเป็นส่วนสำคัญในการตรวจสอบคุณภาพ
 การจัดการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยการเปรียบเทียบผลงานที่เกิด
 ขึ้นจริงจากการปฏิบัติงานกับ ผลตามจุดประสงค์และเป้าหมาย การประเมินจะช่วยให้ผู้บริหาร
 ทราบข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จ ข้อดี ข้อเสีย อีกทั้งหมายถึง แนวทางในการปฏิบัติและ
 แก้ไขการดำเนินงานจะมีประสิทธิภาพดี ยิ่งขึ้น ถ้าครูและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบและปฏิบัติ แต่ไม่มี
 แนวปฏิบัติที่ชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับเขตพื้นที่การศึกษาที่อยู่ระหว่างการดำเนินงาน

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหา
 การปฏิบัติงานธุรการ ตามเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ จาก ผลการวิจัยพบว่า
 สภาพปัญหาการปฏิบัติงานของ ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายธุรการและหัวหน้างานธุรการ
 ไม่แตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย แต่สอดคล้องกับ
 ผลการวิจัยของ สมมาตร แก้วลาซ (2528 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การศึกษาการปฏิบัติงานด้านธุรการ
 ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา แห่งกุดน้ำโมง นครการประเมณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ โดยรวม

ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุดร อุบลจันทร์ (2528 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานพัสดุของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 7 โดยรวมมีปัญหาการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฮิวเกล (Huegel, 1989 : 857 - A) ที่พบว่า การศึกษาสภาพงานธุรการในโรงเรียนชุมชนของรัฐมิสซูรี โดยรวมมีระดับการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

จากข้อค้นพบดังกล่าวอาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายธุรการและหัวหน้างานธุรการ ได้มองเห็นความสำคัญ และความจำเป็นของการปฏิบัติงานธุรการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมศักดิ์ ชาญสูงเนิน (2534 : 107 - 108) ที่พบว่า สภาพและปัญหาการบริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 11 ของ ผู้บริหาร โดยรวม จำแนกตามสถานภาพของตำแหน่งและขนาดโรงเรียนไม่แตกต่างกัน และหาชนื่องมาจากผู้บริหารเป็นผู้รับนโยบาย พร้อมทั้งได้ผ่านการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับนโยบายการปฏิบัติงานด้านธุรการจากหน่วยงานต้นสังกัดอย่างต่อเนื่อง จึงมีวิสัยทัศน์ ความรู้ และมีความชัดเจน อีกทั้งยังมีมุมมองของการแก้ปัญหาอุปสรรคของการปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน พร้อมทั้งให้คณะกรรมการภายในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานมากขึ้น เช่น มีการประชุมชี้แจง การประชุมสัมมนาเพื่อจัดทำธรรมนูญโรงเรียนและมาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี จึงเกิดความรู้สึกว่าปัญหาการปฏิบัติงานธุรการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

สำหรับประเด็นปัญหาที่ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายธุรการและหัวหน้างานธุรการ มีความคิดเห็นว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาค่าดำเนินงานสูงกว่าด้านอื่นๆ คือ ด้านการประเมินผลงานธุรการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนส่วนมาก ได้รับการตรวจสอบจากหน่วยงานต้นสังกัด หรือได้รับการตรวจสอบจากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเป็นประจำ จึงทำให้มองการประเมินผลงานธุรการมีปัญหา มาก สอดคล้องกับ วรการ จันทร์เสาว (2539 : 111 - 112) ที่พบว่าปัญหาการปฏิบัติงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 9 มีปัญหาด้านการประเมินผลงานธุรการและงานการเงินพัสดุอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน

3. การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการปฏิบัติงานธุรการ ตามเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ที่ผู้วิจัยสอบถามกลุ่มตัวอย่างเป็นคำถามปลายเปิดพอสรุปได้ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัด

บุรีรัมย์ ส่วนมากเห็นว่ามีผลสำคัญและมีความจำเป็นมากที่สุด คือ กฎระเบียบมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทำให้ครูไม่เข้าใจระเบียบวิธีการปฏิบัติทำให้มีปัญหาทางด้านธุรการซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ประเสริฐ บุญฤทธิ์ (2536 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การบริหารงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน เขตการศึกษา 7 ปรากฏว่ามีการปฏิบัติงานสูงสุด ในการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบและมอบหมายงานให้บุคลากรได้อย่างเหมาะสม มีการกำหนดเกณฑ์การปฏิบัติงานที่มีความชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร

จากข้อค้นพบดังกล่าวอาจเป็นเพราะว่า แนววิธีปฏิบัติของงานธุรการต้องให้มีความทันสมัยและปรับเปลี่ยนไปตามความเปลี่ยนแปลงของสังคม จึงมีการกำหนดเกณฑ์และข้อปฏิบัติใหม่ ออกมาเพื่อให้เกิดความรัดกุมรอบคอบ อีกทั้งกฎและวิธีปฏิบัติเดิมบางอย่างยังสามารถนำมาใช้ได้ อยู่ จึงมีกฎระเบียบและวิธีปฏิบัติมากเพื่อให้บุคลากร ได้ทำงานอย่างรอบคอบ

3.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานที่พบ ส่วนมากเห็นว่ามีผลสำคัญและมีความจำเป็นมากที่สุด คือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของงานธุรการและแนวทางปฏิบัติที่มีความชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เพ็ชร ธรรมราช (2537 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า สภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3 มีปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ ขาดแคลนบุคลากรและแหล่งวิทยากร ในการบริหารงานธุรการ

จากข้อค้นพบดังกล่าว อาจเป็นเพราะว่า สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขยุทธ การปฏิบัติ งานธุรการ ตามเกณฑ์มาตรฐานใน โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมแล้ว โรงเรียนยังขาดแคลนบุคลากร เพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานธุรการ โดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับ กรมสามัญศึกษา (2542 : บทนำ) ที่ว่า การดำเนินการของโรงเรียนเพื่อยุ่่งคุณภาพมาตรฐานที่กำหนดนั้น โรงเรียนมีความจำเป็นที่ต้องระดมสรรพกำลังและบุคลากรที่มีความสามารถเพื่อนำไปสู่การกำแผนปฏิบัติการของโรงเรียนต่อไป

3.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางและวิธีการแก้ปัญหาจากการปฏิบัติงานธุรการ ส่วนมากเห็นว่ามีผลสำคัญและมีความจำเป็นมากที่สุด คือ จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านธุรการเพื่อให้ทราบแนวทางและวิธีปฏิบัติที่ตรงกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประสาธ ขาวนิวัฒน์ (2539 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานธุรการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 ที่สำคัญที่สุดคือ การวางแผน การอบรมและจัดสายงานให้มีความชัดเจนที่สุด

จากข้อค้นพบดังกล่าวอาจเป็นเพราะว่า บุคลากรที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานธุรการยังไม่มี ความรู้และต้องการอบรมเพื่อให้มีแนวทางในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย

ซึ่งถ้าการกำหนดนโยบายโดยไม่มี ความชัดเจน จากบุคลากรที่มีความรู้ในงานที่ได้รับมอบหมายและขาดความสามารถในการปฏิบัติงาน เป็นอุปสรรคในการบริหารงาน การปฏิบัติงานธุรการจะประสบผลสำเร็จต้องได้รับการอบรมเพื่อให้มีความชัดเจนในการปฏิบัติงาน

3.5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการปฏิบัติงานธุรการด้านอื่นๆ ที่พบ ส่วนมากเห็นว่ามีความสำคัญและมีความจำเป็นมากที่สุด คือ ควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการทำงานด้านธุรการโดยตรงไม่ต้องนำครู – อาจารย์มาปฏิบัติงานด้านธุรการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 ที่กำหนดว่า ครู คือบุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักด้านการเรียนการสอนในสถานศึกษา

จากข้อค้นพบดังกล่าว อาจเป็นเพราะว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษายังไม่มีความชัดเจน และครู – อาจารย์ที่อยู่ในสถานศึกษายังปฏิบัติหน้าที่พิเศษ ตามหมวดงานต่างๆอยู่ ซึ่งไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 ที่กำหนดให้ครู คือบุคลากรหลักด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอสรุปใจกิตติเห็นของผู้ศึกษาแบบสหประชาชาติเพื่อเสนอแนะความต้องการและแนวทางในการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานธุรการของ โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ให้มีประสิทธิภาพดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการปฏิบัติงานธุรการตามเกณฑ์มาตรฐาน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายธุรการและหัวหน้างานธุรการ พบว่าด้านการประเมินผลงานธุรการ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวรภกร จันทะสาร (2539 : 111 – 112) ที่พบว่าปัญหาการปฏิบัติงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 9 มีปัญหาด้านการประเมินผลงานธุรการและงานการเงิน พัสดุอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน ผลการวิจัยนี้ น่าจะเป็นประโยชน์สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา นำไปเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับ การปฏิบัติงานธุรการ โดยการส่งเสริม การอบรม แต่งตั้งกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงานภายใน โรงเรียนเพื่อทำหน้าที่กำหนดแนวทางปฏิบัติปฏิบัติงาน วิธี การประเมิน และเกณฑ์การประเมินต่าง ๆ พัฒนาเครื่องมือวัดผลประเมินผลปฏิบัติงานตามแผนงาน และวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อทบทวนปรับปรุงแผนการปฏิบัติงาน

ปฏิทินปฏิบัติงาน วิธีการประเมิน และเกณฑ์การประเมินต่าง ๆ พัฒนาเครื่องมือวัดผลประเมินผล ปฏิบัติงานตามแผนงาน และวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อทบทวนปรับปรุงแผนการปฏิบัติงาน ให้มีความสมบูรณ์ สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ และสอดคล้องกับมาตรฐานคุณภาพ การศึกษาในระดับกรมหรือระดับกระทรวงศึกษาธิการ ทบทวนผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมาเพื่อ ปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และปรับปรุงการประชาสัมพันธ์เพื่อ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานร่วมกันในรูปแบบต่าง ๆ ให้หลากหลาย

1.2 เมื่อพิจารณารายการที่โรงเรียนมีปัญหาและมีค่าเฉลี่ยสูงในแต่ละด้านที่เหลืออีก 6 ด้าน มีประเด็นที่เสนอแนะเพื่อนำไปใช้ ดังนี้

1.2.1 จากผลการวิจัยพบว่าด้านการวางแผนงานธุรการ มีค่าเฉลี่ยของ ปัญหาในการปฏิบัติงานธุรการอยู่ในระดับ ปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ฝ่ายธุรการและหัวหน้างานธุรการ ได้มีการอบรมเพื่อเตรียมการเพื่อการวางแผนงานซึ่งสอดคล้องกับ กรมสามัญศึกษา (2542 : 24 – 26) ที่เสนอขั้นตอนในการวางแผน โดยให้มีการตั้งคณะทำงานศึกษา และพัฒนาระบบการปฏิบัติงาน โดยการสร้างความตระหนักและการยอมรับ เพื่อเตรียมความพร้อม ในด้านอื่นๆต่อไป จากข้อค้นพบดังกล่าวอาจเป็นเพราะว่าคณะครู มีความตระหนักและมีการยอมรับ ในการศึกษาและการวางแผนเพื่อการปฏิบัติงานธุรการ อย่างต่อเนื่องและจริงจัง ผลจากการวิจัยนี้ น่าจะเป็นประโยชน์สำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อนำไปเป็นข้อสารสนเทศในการในการปฏิบัติ งานธุรการ ได้แก่ การเปิดโอกาสให้คณะกรรมการและอนุกรรมการปฏิบัติงานธุรการ มีการปฏิบัติงาน ด้านธุรการและวางแผนโดยร่วมคิด ร่วมทำอย่างสม่ำเสมอ เช่น ประชุม และนิเทศภายใน

1.2.2 จากผลการวิจัยพบว่าด้านการบริหารงานธุรการมีค่าเฉลี่ยของ ปัญหาในการปฏิบัติงานธุรการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพัฒน์ พรหมวัง (2542 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า สถานภาพตำแหน่งต่างกัน มีสภาพการดำเนินงาน ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยนี้น่าจะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนมัธยมศึกษาในการนำผลการวิจัยไป พิจารณาหาทางส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาการศึกษาด้วยวิธีการต่างๆที่เหมาะสม เช่น ควรจัดให้มีการ ประชาสัมพันธ์ธรรมเนียมสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากร ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย

1.2.3 จากผลการวิจัยพบว่าด้านการบริหารงานสารบรรณ มีค่าเฉลี่ยของ ปัญหาการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จากผลการวิจัยนี้น่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง สำหรับบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับเพื่อที่จะ ได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ความรู้และ ประสบการณ์ในการบริหารงานสารบรรณ เช่น ควรให้มีกำหนดการนิเทศ กำกับติดตามประเมินผล ทั้งในระดับบุคคล กลุ่มงาน หมวดวิชาและการจัดทำแบบติดตามการปฏิบัติงานปฏิทินงาน ประจำปี

โรงเรียนมัธยมศึกษาทุกสังกัด เพื่อจะได้นำไปเป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนพัฒนาโรงเรียนในสังกัดต่อไป เช่น มาตรฐานการปฏิบัติงาน รวมทั้งจัดระบบข้อมูลในแบบฐานข้อมูลและใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเก็บ ประมวลผลและนำเสนอข้อมูล

1.2.5 จากผลการวิจัยพบว่าด้านการบริหารงานพัสดุ มีค่าเฉลี่ยของปัญหาการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง จากผลการวิจัยครั้งนี้ น่าจะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาที่เตรียมการบริหารงานพัสดุ จะได้นำไปเป็นข้อมูลสารสนเทศ ในการจัดเก็บเอกสารข้อมูลต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานต่อไป เช่น การนำคณะกรรมการบริหาร โรงเรียนไปศึกษาดูงาน ในโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารงานพัสดุเพื่อเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติงาน หรือ อาจจะมีการจัดประชุมสัมมนานอกสถานที่ของคณะกรรมการ การจัดไปศึกษาดูงานในองค์กร ที่มีประสิทธิภาพ และมีบุคลากรที่มีความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวอย่างชัดเจน

1.2.6 จากผลการวิจัยพบว่าด้านการบริหารงานทะเบียน สถิติข้าราชการและลูกจ้างประจำ มีค่าเฉลี่ยของปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง จากผลการวิจัยครั้งนี้ น่าจะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำสถิติของบุคลากรในสถานศึกษา ได้จัดทำสถิติให้เป็นปัจจุบันและมีระบบงานสามารถตรวจสอบ ได้ทันทีได้อย่างรวดเร็ว

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการปฏิบัติงานธุรการ ตามเกณฑ์มาตรฐานของ โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ตามกรอบแนวคิดทั้ง 7 ด้าน ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนยิ่งขึ้นและกำหนดประเด็นตัวแปรที่ศึกษาเพิ่มขึ้น เช่น ระดับที่เปิดสอน ขนาดโรงเรียน พื้นที่ตั้งและชุมชนตั้งคม

2.2 ควรมีการวิจัยในเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ปัญหา สาเหตุ แนวทางการแก้ไขปัญหา และปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติงานธุรการเพื่อให้ข้อมูลในรายละเอียด โดยเฉพาะในโรงเรียนต้นแบบ หรือ โรงเรียนที่ได้รับรางวัลดีเด่นในระดับต่าง ๆ

3. ควรมีการวิจัยในทำนองเดียวกัน ในเขตพื้นที่จังหวัดอื่นๆ และหรือขยาย พื้นที่ เป็นระดับเขตการศึกษา ระดับภาค และระดับประเทศต่อไป